

EK: Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber'in 26.01.2023 Tarihli Güncel Hali

**KATILIM FİNANS İLKELERİNE
UYGUN FAALİYET GÖSTEREN ŞİRKETLERİN
BELİRLENMESİNDE ESAS ALINACAK
REHBER**

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	2
1. ESAS SÖZLEŞMEDE YAZILI FAALİYET KONULARI.....	2
2. İMTİYAZLI PAYLAR VE İNTİFA SENETLERİ.....	3
2.1. KAR PAYI İMTİYAZI	3
2.2. TASFİYE PAYI İMTİYAZI.....	4
3. KATILIM FİNANS İLKELERİNE UYGUN OLMAYAN GELİRLER.....	4
3.1. ALKOLLÜ İÇKİ/GIDA GELİRLERİ	4
3.2. DOMUZ VE MAMULLERİNDEN ELDE EDİLEN GELİRLER.....	4
3.3. İÇİME YÖNELİK TÜTÜN ÜRÜNLERİNDEN ELDE EDİLEN GELİRLER.....	5
3.4. KUMAR VE KUMAR HÜKMÜNDEKİ FAALİYETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLER.....	5
3.5. BASIN YAYIN VE BU TÜRDEN FAALİYETLERİN DAĞITIM VE PAZARLAMA FAALİYETLERİ.....	5
3.6. OTEL İŞLETMECİLİĞİ, ÇEŞİTLİ EĞLENCE VE ORGANİZASYON FAALİYETLERİ.....	6
3.7. KATILIM BANKACILIĞI İLKELERİNE UYGUN FAALİYET GÖSTERMEYEN İŞLETMELERDEN ELDE EDİLEN KİRA GELİRLERİ.....	6
3.8. ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLARIN KARLARINDAN PAYLAR KALEMİNDE YER ALAN GELİRLER	7
4. FAİZLİ MENKUL KIYMETLER, TÜREV ARAÇLAR VE DİĞER MENKUL KIYMETLERDEN GELİRLER	7
4.1. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ GELİRİ İÇERDİĞİ VARSAYILAN GELİRLER.....	7
4.2. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ GELİRİ İÇERMEDİĞİ VARSAYILAN GELİRLER	8
4.3. TOPLAM GELİRLER.....	8
5. KATILIM FİNANS İLKELERİNE UYGUN OLMAYAN VARLIKLAR.....	8
5.1. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ İÇERDİĞİ VARSAYILAN VARLIKLAR.....	8
5.2. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ İÇERMEDİĞİ VARSAYILAN VARLIKLAR	9
5.3. TOPLAM VARLIKLAR.....	9
6. KATILIM FİNANS İLKELERİNE UYGUN OLMAYAN BORÇLAR.....	9
6.1. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ İÇERDİĞİ VARSAYILAN BORÇLAR.....	9
6.2. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ İÇERMEDİĞİ VARSAYILAN BORÇLAR.....	9
7. MALİ TABLO ORANLARININ HESAPLANMASI.....	10
8. ŞİRKETLERİN KATILIM FİNANS İLKELERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	10
9. DİĞER	11

GİRİŞ

“Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber” (Rehber), katılım finansı ilkelerine uygun şirketleri belirleme amacıyla hazırlanmıştır. Rehberin hazırlanmasında Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) bünyesinde yer alan Danışma Kurulunun (Danışma Kurulu) oluşturduğu “Pay Senedi İhracı ve Alım-Satımı Standardı”nda (Standart) ve konu hakkında almış olduğu kararlarda belirtilen hükümler esas alınmıştır.

1. ESAS SÖZLEŞMEDE YAZILI FAALİYET KONULARI

Şirketlerin esas sözleşmelerinin faaliyet konuları ve amaçlarının belirtildiği kısımlarda yasal düzenlemeler çerçevesinde faaliyet gösterebileceği alanlar, ortaklıklar ve faaliyetleri gereği yapabileceği iş ve işlemler belirtilmektedir. Bu kısımda yazılanların şirketin fiilen faaliyet göstermediği ancak gelecekte gösterebileceği faaliyetleri de içerdiği görülmektedir. Bu kısımda yazılanlara ilişkin olarak Standart madde 3.1.1’de “*Ana sözleşmede, şirketin faizli işlemlerde bulunacağına ve içki, domuz, kumar gibi fikhî açıdan haram kabul edilen mal veya hizmetlerin üretim veya ticaretinin yapılacağına dair bir madde yer almamalıdır.*” hükmü bulunmaktadır.

Bu kapsamda esas sözleşmede yer alan faaliyet alanları arasında;

- Alkollü içki üretim ve ticareti,
- Domuz ve mamullerinin üretim ve ticareti,
- Sağlığa zararlı tütün ürünlerinin üretim ve ticareti,
- Kumar ve kumar hükmündeki bahis, milli piyango, at yarışı gibi faaliyetler,
- Bar, club, disko, diskotek, gazino, gece kulübü işletme gibi İslami değerlerle bağdaşmayan eğlence faaliyetleri,
- Çevreye ve canlılara büyük zararı olan faaliyetler,
- Tıbbi gayeler dışında uyuşturucu maddelerin üretim ve ticareti,
- İnsan fitratını değiştirmeye yönelik biyolojik/genetik faaliyetler,
- Katılım esaslı olduğu açıkça belirtilmeyen, sigortacılık hariç tüm finans sektörü faaliyetleri (aracı kurum faaliyetleri, emeklilik şirketi faaliyetleri, faktoring ve finansal kiralama faaliyetleri, finansman şirketi faaliyetleri, mevduat ve yatırım bankacılığı faaliyetleri, menkul kıymet yatırım ortaklıkları, portföy yönetim şirketi faaliyetleri, varlık yönetim şirketi faaliyetleri)

olması veya bu türden faaliyetleri yürüten şirketlere ortak olunabileceğine yönelik ibareler bulunması halinde şirket katılım finansı ilkelerine uygun olarak değerlendirilmez. Ayrıca bir ana şirketin hakim ortak olduğu ya da %50’den fazlasına sahip olduğu iştirakinin (bağlı ortaklığının) esas sözleşmesi ve faaliyetleri bu ana şirketin esas sözleşmesi ve faaliyetleri hükmündedir.

Bununla birlikte meşru alanlarda faaliyet gösteren bir şirketin ana sözleşmesinde;

- Şirketin ana faaliyetlerinin bir parçası olmamak kaydıyla, amaç ve konusunu gerçekleştirirken başvuracağı bir finansman temin etme yöntemi olarak yer verdiği;

EK: Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber'in 26.01.2023 Tarihli Güncel Hali

- menkul kıymet alım-satımı,
- borçlanma aracı ihracı,
- banka kredisi kullanma,
- korunma amaçlı türev işlemler yapma

gibi faaliyetler standarda aykırı kabul edilmez. Bu türden faaliyetleri olan şirketlerin uygunluğu ile ilgili olarak “Mali Tablo Oranlarının Hesaplanması” kısmına bakılmalıdır.

- Esas sözleşmesinde turizm, eğlence, otelcilik, yüzme havuzu ve plaj işletmeciliği, yayıncılık, gazetecilik, fotoğrafçılık, matbaacılık, filmcilik, reklamcılık ve broşür, kartpostal, sesli ve görüntülü kaset, video kaset, sinema ve televizyon filmleri gibi geleneksel ve yeni medya ürünlerinin imalat ve pazarlaması, sergi ve fuarcılık alanlarında faaliyet yürüteceğini yazan şirketler, bu faaliyetleri fiilen yapmıyorsa uygun olarak kabul edilirler. Söz konusu şirketler, bu türden faaliyetlerde bulunuyorsa faaliyetlerinin Standardın 1.1. maddesinde belirtilen “ahlaka ve İslami değerlere aykırı olmama” ilkesi ile uyumlu olduğunu KAP'ta yer alan Katılım Finans İlkeleri Bilgi Formunda (KAFİF) beyan etmeleri ve bu hususu belgelendirmeleri gerekir. Belgelendirmenin mümkün olmadığı alanlarda ise bu hususu KAFİF'te beyan etmeleri yeterlidir.
- Esas sözleşmesinde sigorta acenteliği yapabileceği ve/veya sigorta şirketlerine ortak olabileceği yazan şirketlerin bu faaliyetleri katılım finans ilke ve standartlarına uygun gerçekleştirmesi yahut fiilen yapmıyor olması gerekir.

2. İMTİYAZLI PAYLAR VE İNTİFA SENETLERİ

Şirketlerin pay gruplarında veya intifa senetlerinde farklı türde imtiyazlar bulunabilmektedir. Söz konusu imtiyazlara yönelik Standart madde 1.3'te “*Sahibine kar dağıtımında veya tasfiye esnasında öncelik hakkı tanıyan imtiyazlı pay senetlerinin ihraç edilmesi caiz değildir. Fakat sahibine yönetme ve yürütmeye ilgili bazı imtiyazlar tanıyan veya sermaye artırımına gidildiğinde payları alma konusunda öncelik hakkı veren imtiyazlı pay senetlerinin ihraç edilmesinde fıkhi açıdan bir sakınca yoktur.*” denilmektedir. İmtiyazlar incelenirken şirketin esas sözleşmesi esas alınır. Şirketin birden fazla pay grubu veya intifa senedi bulunuyorsa tümü dikkate alınır.

2.1. KAR PAYI İMTİYAZI

Fiilen uygulanmıyor olsa bile esas sözleşmede yazılı kar payı imtiyazları gelecekte uygulanma ihtimali de gözetilerek uygun olmayan imtiyaz olarak değerlendirilir. Söz konusu imtiyazlı pay grubuna veya intifa senedine ayrılan karın fiilen uygulanmayı gerektirmeyecek ölçüde (örneğin 1 TL'den) çok küçük tutarlara denk düşmesi halinde ise uygun olmayan imtiyaz olarak değerlendirilmez. Benzer şekilde şirket karından çalışanlara, sandıklara, sosyal sorumluluk projelerine, eğitim ve sağlık projelerini desteklemek amacıyla kurulan dernek veya vakıflara yapılan ödemeler kar payı imtiyazı olarak değerlendirilmez.

EK: Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber'in 26.01.2023 Tarihli Güncel Hali

2.2. TASFİYE PAYI İMTİYAZI

Diğer pay sahiplerine maddi açıdan ve doğrudan dezavantaj oluşturan tasfiye payı imtiyazları uygun olmayan imtiyaz olarak değerlendirilir. Tasfiye kararı alma, tasfiye memuru seçme, alınan tasfiye kararlarını veto etme, oy çokluğuyla karar alma gibi idari türden imtiyazlar uygun olmayan imtiyaz olarak değerlendirilmez. Tasfiye payı imtiyazları kapsamında istisna olarak belirtilen imtiyazlar dışında esas sözleşmede farklı ifadelerle belirtilmiş imtiyazlar uygun olmayan imtiyaz olarak değerlendirilir.

3. KATILIM FİNANS İLKELERİNE UYGUN OLMAYAN GELİRLER

Bir şirket, gerek faaliyet alanı ve gerekse esas sözleşmesi bakımından katılım finansı ilkelerine uygun olmakla birlikte bazı gelirleri katılım finansı ilkelerine aykırı ise Standardın 3.1.3 maddesinde belirtildiği üzere bu gelirlerin oranı toplam gelirlerin %5'ini aşıyorsa katılım finansı ilkelerine uygun olarak değerlendirilmez. Aşağıda bu hüküm ile ilgili hususlar detaylıca belirtilmiştir.

3.1. ALKOLLÜ İÇKİ/GIDA GELİRLERİ

Esas sözleşmesine göre faaliyet alanları içinde alkollü içki/gıda üretimi ve ticareti olmamakla birlikte şirket ve şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerinin gelirleri arasında;

- Otel, restoran, kafe, lokanta ve market benzeri işletme kapsamında alkollü içki/gıda satışı veya sunumu,
- Hava yolu uçuşları ve yer hizmetleri kapsamında alkollü içki/gıda satışı veya sunumu,
- Alkollü içki/gıda üretimi veya satışı yapan şirketlere alışveriş merkezi, benzin istasyonu, bina, fabrika, mağaza, ofis, restoran, tesis vb. gayrimenkullerin kiralanması,
- Alkollü içki/gıda üretimi veya satışı yapan şirketlerden marka, reklam, aracılık ve sponsorluk

gibi sebeplerle elde edilen gelirlerin bulunması halinde bu faaliyetlerden elde edilen toplam gelir Standart hükümleri kapsamında uygun olmayan gelir olarak değerlendirilir.

3.2. DOMUZ VE MAMULLERİNDEN ELDE EDİLEN GELİRLER

Esas sözleşmesine göre faaliyet alanları içinde domuz ve mamullerinin üretim ve ticareti olmamakla birlikte şirket ve şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerinin gelirleri arasında;

- Otel, restoran, kafe, lokanta ve market benzeri işletmeler kapsamında domuz mamullerinin satış ve sunumu,
- Hava yolu uçuşları ve yer hizmetleri kapsamında sunulan domuz mamullerinin satışı veya sunumu,
- Domuz ve mamullerinin üretimi veya satışını yapan şirketlere alışveriş merkezi, benzin istasyonu, bina, fabrika, mağaza, ofis, restoran, tesis vb. gayrimenkullerin kiralanması,
- Domuz ve mamullerinin üretimi veya satışını yapan şirketlerden marka, reklam, aracılık ve sponsorluk

EK: Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber'in 26.01.2023 Tarihli Güncel Hali

gibi sebeplerle elde edilen gelirlerin bulunması halinde bu faaliyetlerden elde edilen toplam gelir Standart hükümleri kapsamında uygun olmayan gelir olarak değerlendirilir.

3.3. İÇİME YÖNELİK TÜTÜN ÜRÜNLERİNDEN ELDE EDİLEN GELİRLER

Esas sözleşmesine göre faaliyet alanları içinde sağlığa zararlı tütün ürünlerinin üretim ve ticareti olmamakla birlikte şirket ve şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerinin gelirleri arasında;

- Otel, restoran, kafe, lokanta ve market benzeri işletmeler kapsamında tütün ürünlerinin satış ve sunumu,
- Hava yolu uçuşları ve yer hizmetleri kapsamında içime yönelik tütün satışı veya sunumu,
- İçime yönelik tütün mamullerinin üretimi veya satışını yapan şirketlere alışveriş merkezi, benzin istasyonu, bina, fabrika, ofis, mağaza, restoran, tesis vb. gayrimenkullerin kiralanması,
- İçime yönelik tütün ürünleri üretimi ve ticareti ile uğraşan şirketlerden marka, reklam, aracılık ve sponsorluk

gibi sebeplerle elde edilen gelirlerin bulunması halinde bu faaliyetlerden elde edilen toplam gelir, Standart hükümleri kapsamında uygun olmayan gelir olarak değerlendirilir.

3.4. KUMAR VE KUMAR HÜKMÜNDEKİ FAALİYETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLER

Esas sözleşmesine göre faaliyet alanları içinde kumar ve kumar hükmündeki faaliyetler olmamakla birlikte şirket ve şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerinin gelirleri arasında;

- At yarışı, bahis, iddia, milli piyango ve diğer her türlü şans oyunlarına yönelik doğrudan gelir etme amacı güden veya promosyon, reklam vb. amaçla düzenlenen bilet satışı veya organizasyonu veya bu faaliyetlerin dağıtım, reklam ve pazarlanması faaliyetleri,
- Kumar ve kumar hükmündeki faaliyetlerde bulunan şirketlere alışveriş merkezi, benzin istasyonu, bina, fabrika, mağaza, ofis, restoran, tesis vb. gayrimenkullerin kiralanması,
- Kumar ve kumar hükmündeki faaliyetlerde bulunan şirketlerden marka, reklam, aracılık ve sponsorluk

gibi sebeplerle elde edilen gelirlerin bulunması halinde bu faaliyetlerden elde edilen toplam gelir, Standart hükümleri kapsamında uygun olmayan gelir olarak değerlendirilir.

3.5. BASIN YAYIN VE BU TÜRDEN FAALİYETLERİN DAĞITIM VE PAZARLAMA FAALİYETLERİ

Standart'ta belirtilen "*Ahlaka ve İslami değerlere aykırı yayıncılık*" maddesinin değerlendirilmesine yönelik olarak, şirket ve şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerinin faaliyetleri arasında;

EK: Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber'in 26.01.2023 Tarihli Güncel Hali

- Basılı veya dijital ortamda sunulan her türlü basın yayın faaliyetleri,
- Televizyon ve radyoculuk faaliyetleri,
- İnternet üzerinden yapılan çeşitli yayıncılık faaliyetleri,
- Sayılan faaliyetleri yürüten şirketlere alışveriş merkezi, benzin istasyonu, bina, fabrika, mağaza, ofis, restoran, tesis vb. gayrimenkullerin kiralanması,
- Sayılan faaliyetlere yönelik medya dağıtım, pazarlama, reklamcılık ve satın alma faaliyetleri,
- Sayılan faaliyetleri yürüten şirketlerden elde edilen marka, reklam, sponsorluk vb. gelirleri

söz konusu ise ve bu faaliyetlerin ahlaka ve İslami değerlere aykırı olmadığını KAFİF'te beyan etmez veya bu hususu belgelendirmez ise bu alandan gelen gelirler uygun olmayan gelir olarak değerlendirilir.

3.6. OTEL İŞLETMECİLİĞİ, ÇEŞİTLİ EĞLENCE VE ORGANİZASYON FAALİYETLERİ

Standart'ta belirtilen "*İslami değerlerle bağdaşmayan eğlence, otelcilik vb. faaliyetler*" maddesinin değerlendirilmesine yönelik olarak, şirket ve şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerinin faaliyetleri arasında;

- Her türlü otel, pansiyon, kaplıca, tatil köyü vb. konaklama tesisi işletme faaliyetleri,
- Dizi, film, müzik, sinema vb. her türlü görsel sanat faaliyetlerinin gösterimi, organizasyonu, prodüksiyonu veya bu tür aktivitelerin pazarlanmasına yönelik faaliyetler,
- Sayılan faaliyetleri yürüten şirketlere alışveriş merkezi, benzin istasyonu, bina, fabrika, mağaza, restoran, tesis vb. gayrimenkullerin kiralanması,
- Sayılan faaliyetleri yürüten şirketlerden elde edilen marka, reklam, sponsorluk vb. gelirleri

söz konusu ise ve bu faaliyetlerin ahlaka ve İslami değerlere aykırı olmadığını KAFİF'te beyan etmez ve bu hususu belgelendirmez ise bu alandan gelen gelirler uygun olmayan gelir olarak değerlendirilir. Belgelendirmenin mümkün olmadığı alanlarda ise bu hususu KAFİF'te beyan etmeleri yeterlidir.

3.7. KATILIM BANKACILIĞI İLKELERİNE UYGUN FAALİYET GÖSTERMEYEN İŞLETMELERDEN ELDE EDİLEN KİRA GELİRLERİ

Bir şirketin bir kiracısının mahzurlu gelir miktarı oransal olarak belirlenebiliyorsa bu kiracıdan alınan kira gelirinin aynı oranı; belirlenemiyorsa %25'i o şirket için mahzurlu gelir kabul edilir. Bir kiracının (içki satıcısı vb.) gelirinin büyük oranda mahzurlu olduğu biliniyorsa bu kiracıdan alınan kira gelirinin tamamı o şirket için mahzurlu gelir kabul edilir.

3.8. ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLARIN KARLARINDAN PAYLAR KALEMİNDE YER ALAN GELİRLER

Ana şirketin iştiraki için KAFİF doldurularak KAP'ta ilan edilmediği sürece, iştiraktan elde edilen ve ana şirketinin gelir tablosundaki “Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından paylar” kaleminde yer alan tutar “Uygun Olmayan Gelir” olarak kabul edilir.

İştirak için KAFİF doldurularak KAP'ta ilan edilmesi halinde,

İştirakin Standarda uygun faaliyet göstermediği anlaşılıyorsa iştiraktan elde edilen ve ana şirketin gelir tablosundaki “Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından paylar” kaleminde yer alan tutar, ana şirketin uygun olmayan gelirlerine doğrudan eklenir.

İştirakin Standarda uygun faaliyet gösterdiği ancak bazı mahzurlu gelirleri olduğu anlaşılıyorsa, iştiraktan elde edilen ve ana şirketin gelir tablosundaki “Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından paylar” kaleminde yer alan tutar, iştirakin uygun olmayan gelirler oranı ile çarpılarak, ana şirketin uygun olmayan gelirlerine eklenir.

4. FAİZLİ MENKUL KIYMETLER, TÜREV ARAÇLAR VE DİĞER MENKUL KIYMETLERDEN GELİRLER

4.1. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ GELİRİ İÇERDİĞİ VARSAYILAN GELİRLER

Standart madde 1.1'de belirtilen “Faizli finans işlemleri” ve “Para ve/veya para hükmündeki varlıklar arasında yapılan vadeli işlemler” katılım finans ilkelerine uygun olmayan faaliyetler olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda, faiz barındıran mevduattan ve bono, tahvil, eurobond gibi faizli gelir barındıran tüm menkul kıymetlerden elde edilen gelirler Standart hükümleri çerçevesinde katılım finans ilkelerine uygun olmayan gelirler olarak değerlendirilir. Kur Korumalı Mevduat hesaplarından elde edilen gelirlerin de katılım finans ilkelerine uygun olmadığı kabul edilir. Ancak doğrudan faiz unsuru barındırmayan pay senetleri gibi çeşitli menkul kıymetlerin satışından elde edilen karlar ihraççı şirketin Rehber madde 3'te “Katılım Finans İlkelerine Uygun Olmayan Gelirler” kısmında sayılan faaliyetlerde bulunmadığı biliniyorsa katılım finans ilkelerine uygun gelirler olarak kabul edilebilir. Her türlü kripto varlıklardan elde edilen gelirler ihtiyatlı yaklaşım gereği katılım finans ilkelerine uygun değildir. Standart madde 2.7'de belirtildiği üzere future, forward, opsiyon, swap ve diğer her türlü türev araçlardan kaynaklı gelirler de katılım finans ilkelerine uygun olmayan gelirlerdir. Adat gelirleri de genellikle şirket ortaklarına ya da ilişkili taraflara verilen borçlara karşılık kazanılan faiz gelirleri olduğundan katılım finans ilkelerine uygun değildir.

Faizli finansal işlemlerden ve faizli menkul kıymetlerden elde edilen reeskont gelirleri katılım finans ilkeleri açısından uygun olmayan gelir kategorisindedir. Faizsiz finansal işlemlerden ve menkul kıymetlerden elde edilen reeskont gelirleri ise meşru gelir niteliğindedir. Hesabını Türkiye Muhasebe Standartları'na göre tutan şirketler vadeli mal satışlarını reeskont yöntemine göre muhasebeleştiriyorsa, bu satışlardan elde edilen gelirler katılım finans ilkelerine uygun gelirler olarak değerlendirilir. Ancak malı peşin satın daha sonra belli bir faiz karşılığında vadelendiriyor veya vadesinde ödenemeyen/ödenemeyecek borçları belli bir faiz karşılığında

EK: Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber'in 26.01.2023 Tarihli Güncel Hali

vadeye bağlıyor ve bunu reeskont yöntemine göre muhasebeleştiriyorsa buradan elde edilen gelirler Standart hükümleri çerçevesinde katılım finans ilkelerine uygun olmayan gelirler olarak kabul edilir.

Katılım finans ilkelerine uygun olmayan gelirlerin mali tabloda “Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler”, “Finansman Gelirleri”, “Finans Sektörü Faaliyetleri Hasılatı”, “Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler” ve “Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karlarından (Zararlarından) Paylar” kalemleri altında muhasebeleştirildiği kabul edilmektedir. Söz konusu tutarlar mali tabloda muhasebeleştirilmiş güncel değerleriyle dikkate alınır.

4.2. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ GELİRİ İÇERMEDİĞİ VARSAYILAN GELİRLER

Katılım finans ilkelerine uygun olarak değerlendirilen başlıca gelirler fiyat farkı gelirleri, döviz cinsi mevduat hesaplarındakiler de dahil kur farkı gelirleri, GYO'lara ait gayrimenkul değer artış gelirleri, vade farkı gelirleri, enflasyon farkından kaynaklanan değer kaybının ilavesiyle yapılan tahsilat gelirleri, Kur Korumalı Katılım hesapları dahil katılım esaslı kıymetlerden ve fonlardan elde edilen gelirler, SGK prim gelirleri, katılım bankalarından alınan promosyon gelirleri, müşteri peşinatları irad kaydı, konusu kalmayan karşılıklar, hizmet gelirleri, kira ve bakım onarım gelirleri, ardiye gelirleri, tazminat ve gecikme ceza gelirleri, sigorta hasar tazminat gelirleri, dava gelirleri ve katılım finans ilkelerine uygun faaliyet gösteren şirketlerden elde edilen temettü gelirleri gibi şirketin faaliyetleriyle ilişkili muhasebeleştirilen gelirler katılım finans ilkelerine uygun olarak değerlendirilir. Söz konusu mali tablo kalemleriyle sınırlı olmamak üzere katılım finans ilkelerine uygun sayılan diğer gelirler katılım finans ilkelerine uygun gelirler toplamına dahil edilir. Katılım finans ilkelerine uygun sayılan gelirler mali tabloda muhasebeleştirilmiş güncel değerleriyle dikkate alınır.

4.3. TOPLAM GELİRLER

Şirketin toplam geliri ilgili hesap dönemine ait mali tablosundaki “Hasılat”, “Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler”, “Finansman Gelirleri”, “Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler” ve mevcutsa “Finans Sektörü Faaliyetleri Hasılatı” ve “Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karlarından (Zararlarından) Paylar” kalemlerinde yer alan tutarların toplamı olarak hesaplamalarda dikkate alınır. “Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karlarından (Zararlarından) Paylar” kaleminde sadece kar bulunuyorsa toplam dahil edilir. Söz konusu kalemden zarar varsa ilgili tutar toplam gelirler bulunurken dikkate alınmaz, sıfır olarak dikkate alınır.

5. KATILIM FİNANS İLKELERİNE UYGUN OLMAYAN VARLIKLAR

5.1. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ İÇERDİĞİ VARSAYILAN VARLIKLAR

Rehber madde 4.1’de belirtilen katılım finans ilkelerine uygun olmayan gelirlerin elde edildiği ve mali tabloda varlıklar altında muhasebeleştirilen tüm yatırımlar (faiz geliri elde edilen Kur Korumalı Mevduat dahil vadeli mevduat, bono, tahvil, eurobond ve faiz barındıran diğer her türlü finansal araçlardaki tutarlar, türev araç pozisyonları ve tüm kripto varlıklar, katılım esaslı olmayan ortaklık payları ve fonlar, katılım finans ilkelerine uygun olmayan varlıklar olarak değerlendirilir. Katılım finans ilkelerine uygun olmayan varlıkların mali tabloda “Nakit ve

EK: Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber'in 26.01.2023 Tarihli Güncel Hali

Nakit Benzerleri”, “Finansal Yatırımlar”, “Türev Araçlar”, “Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar”, “Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar” ve “İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlar” kalemleri altında muhasebeleştirildiği kabul edilmektedir. Katılım finans ilkelerine uygun olmadığı değerlendirilen tüm varlıklar mali tabloda muhasebeleştirilmiş güncel değerleriyle dikkate alınır.

5.2. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ İÇERMEDİĞİ VARSAYILAN VARLIKLAR

Katılım finans ilkelerine uygun olarak değerlendirilen başlıca varlıklar; çekler, kasa, vadesiz mevduat hesapları, katılım esaslı yatırım araçlarındaki (kira sertifikası, sukuk, Kur Korumalı olanlar dahil katılım bankalarında tutulan hesaplar) tutarlar ve kredi kartları ve borsada işlem görsün veya görmesin katılım finans ilkelerine uygun faaliyet gösteren ortaklık payları ve katılım esaslı fonlardır. Söz konusu mali tablo kalemleriyle sınırlı olmamak üzere katılım finans ilkelerine uygun sayılan diğer varlıklar katılım finans ilkelerine uygun varlıklar toplamına dahil edilir. Standart madde 3.1.2.'de belirtilen “*Faizli mevduat hesaplarında yasal mevzuat gereği varlık tutma zorunluluğu bu oranın dışında ve zaruret hükümleri çerçevesinde değerlendirilir.*” ifadesi kapsamındaki tutarlar varsa söz konusu tutarlar katılım finans ilkelerine uygun olarak değerlendirilir.

5.3. TOPLAM VARLIKLAR

Toplam varlıklar şirketin ilgili hesap dönemine ait mali tablosunda ilan ettiği aktiflerin toplamını ifade etmektedir.

6. KATILIM FİNANS İLKELERİNE UYGUN OLMAYAN BORÇLAR

6.1. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ İÇERDİĞİ VARSAYILAN BORÇLAR

Standart madde 3.1.2'de “*Söz konusu şirketlerin faizli borç almamaları ve faizli hesaplarda mevduat tutmamaları esastır.*” denilmektedir. Bu kapsamda şirketlerin katılım bankaları hariç kullandıkları krediler, kira sertifikası, sukuk gibi faizsiz sayılan borçlanma araçları hariç ihraç edilen tüm borçlanma araçları, içinde faiz barındıran tüm ilişkili veya ilişkili olmayan taraflara borçlar Standart hükümleri çerçevesinde katılım finans ilkelerine uygun olmayan borçlar olarak değerlendirilir. Katılım finans ilkelerine uygun olmayan borçların mali tabloda “Kısa Vadeli Borçlanmalar, “Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kırılımları, “Uzun Vadeli Borçlanmalar”, “Türev Araçlar”, “Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar” ve “Diğer Borçlar” kalemleri altında muhasebeleştirildiği kabul edilmektedir. Ticari borçların genelde şirket faaliyetleri gereği ilişkili taraflarla yapılan borçlanmalar olduğu ve içinde faiz unsuru barındırmadığı değerlendirilmektedir. Ancak yazılı sözleşme hükümleri gereği içinde faiz unsuru barındıran borçlanmalar katılım finans ilkelerine uygun olmayan borçlar olarak değerlendirilir. Katılım finans ilkelerine uygun olmadığı değerlendirilen tüm borçlar mali tabloda muhasebeleştirilmiş güncel değerleriyle dikkate alınır.

6.2. FAİZ VEYA TÜREV ARAÇ İÇERMEDİĞİ VARSAYILAN BORÇLAR

Katılım finans ilkelerine uygun olarak değerlendirilen başlıca borçlar kiralama işlemlerinden borçlar, finansal kiralama işlemlerinden borçlar, katılım bankalarından alınmış krediler ve kira

EK: Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber'in 26.01.2023 Tarihli Güncel Hali

sertifikası, sukuk vb. faizsiz finansal araçlarda yapılmış ihraçlar gibi içinde faiz unsuru barındırmayan borçlardır. Sözkonusu mali tablo kalemleriyle sınırlı olmamak üzere katılım finans ilkelerine uygun sayılan diğer borçlar katılım finans ilkelerine uygun borçlar toplamına dahil edilir. Faaliyetleri gereği yapılan sözleşmelerin sona erdiğinde TÜFE oranında nemalandırılarak geri ödenen güvence bedelleri bu kapsamda katılım finans ilkelerine uygun sayılır. Katılım finans ilkelerine uygun olduğu değerlendirilen tüm borçlar mali tabloda muhasebeleştirilmiş güncel değerleriyle dikkate alınır.

7. MALİ TABLO ORANLARININ HESAPLANMASI

Şirket mali tablolarını konsolide olarak ilan ediyorsa Standart kapsamında değerlendirilen faaliyetlerdeki tutarlar da konsolide olarak değerlendirilir.

Standart madde 3.1.2'de "*Söz konusu şirketlerin faizli borç almamaları ve faizli hesaplarda mevduat tutmamaları esastır. Buna rağmen şirketin varlığını devam ettirme zorunluluğundan kaynaklanan istisnai durumlar söz konusu olduğunda alınan faizli borçlar (kullandığı krediler ve ihraç ettiği tahvil vb. varlıklar) şirketin "toplam varlıkları" ve "piyasa değeri"nden daha büyük olanının %33'ünü; operasyonel zorunluluklarla faizli mevduat hesaplarında tutulan varlık ve hakları (faizli mevduat, tahvil vb.) şirketin "toplam varlıkları" ve "piyasa değeri"nden daha büyük olanının %33'ünü aşmamalıdır. Faizli mevduat hesaplarında yasal mevzuat gereği varlık tutma zorunluluğu bu oranın dışında ve zaruret hükümleri çerçevesinde değerlendirilir.*" denilmektedir. Yine Standart madde 3.1.3'te "*Şirketin mevzuat gereği veya varlığını ve faaliyetlerini devam ettirme zorunluluğundan kaynaklanan istisnai durumlar sebebiyle gerçekleştirdiği, fikhin öngördüğü ilkelere uygun olmayan işlemlerden elde ettiği mahzurlu gelirler (faiz, gayri meşru mal satışı vb.), toplam gelirinin %5'ini aşmamalıdır. İnsan haklarını ihlal eden, onurunu zedeleyen ve insanlık değerleriyle asla bağdaşmayan fuhuş, insan ve organ ticareti gibi faaliyetler hiçbir şekilde tecviz edilemez ve bu madde kapsamında değerlendirilemez.*" ifadesi yer almaktadır.

Standartta söz edilen Piyasa Değeri, Borsa'da işlem gören payların işlem fiyatları ve pay sayıları çarpılarak hesaplanır.

8. ŞİRKETLERİN KATILIM FİNANS İLKELERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Bir şirketin, katılım finansı ilkelerine uygun olması ile ilgili gözden geçirme çalışmaları bağımsız denetimden geçmiş 6 aylık veya 12 aylık finansal tablolar üzerinden yapılır. Yeni halka arz olmuş şirketlerde denetimden geçmiş son finansal tablolar kullanılabilir. Şirketin katılım finans ilkelerine uygun olabilmesi için Standartta sayılan tüm kriterleri sağlaması gereklidir. Standartta yer alan herhangi bir oranın gözden geçirme süreci sonunda aşıldığı tespit edilirse bu aşım miktarının söz konusu oranın %10'unu geçmemesi kaydıyla ilgili şirketin katılım finans ilkelerine uygun olup olmadığı yönünde değerlendirme yapılabilmesi için bir sonraki gözden geçirmeye kadar beklenir. Sonraki gözden geçirme sonucunda da aşım devam ederse ilgili şirketin katılım finans ilkelerine uygun olmadığı değerlendirilir.

Katılım esaslı finans şirketleri ilave bir kritere bakılmadan doğrudan katılım finans ilkelerine uygun kabul edilir. Katılım esaslılar hariç finans sektöründe faaliyet gösteren aracı kurum,

EK: Katılım Finans İlkelerine Uygun Faaliyet Gösteren Şirketlerin Belirlenmesinde Esas Alınacak Rehber'in 26.01.2023 Tarihli Güncel Hali

emeklilik şirketleri, finansal kiralama ve faktoring şirketleri, finansman şirketleri, mevduat ve yatırım bankaları, portföy yönetim şirketleri, sigorta şirketleri ve varlık yönetim şirketleri ise katılım finans ilkelerine uygun kabul edilmezler.

9. DİĞER

Şirketin katılım finans ilkelerine uygunluğu hususu değerlendirilirken şirketin KAFİF'te verdiği beyanlar dikkate alınır ancak bilgi formundaki yanıtlarda gerçeğe aykırı bilgiler olduğu tespit edilmesi durumunda, formdaki beyan değil gerektiğinde Danışma Kurulunun konuyla ilgili görüşü de sorularak KAFİF komitesinin kararı esas alınır.

Standart veya Rehber'de belirtilmeyen tüm hususlarda Danışma Kurulu'nun görüşü esas alınır. Söz konusu görüşlere göre Rehber güncellenir ve TKBB internet sitesinde ilan edilir.